

Nelojalna konkurencija Suncu

Autor: Frederic Bastiat (Skraćena verzija "Peticija proizvođača svijeća")

Pitanje za razmišljanje: Političari često tvrde da je jeftini uvoz loš za gospodarstvo. Razmislite o ovim stavovima dok čitate tekst.

„Gospodo, na pravom ste putu. Odbacujete apstraktne teorije i malo pažnje posvećujete jeftinoći i obilju. Vaša glavna briga je interes proizvođača. Želite ga zaštititi od strane konkurencije i rezervirati nacionalno tržište za domaće proizvođače. Mi trpimo zbog nepodnošljive konkurencije stranog rivala koji, čini se, ima daleko bolje uvjete za proizvodnju svjetlosti, do te mjere da apsolutno preplavljuje naše nacionalno tržište svjetlošću po nevjerojatno niskoj cijeni. Čim se pojavi, naš posao staje – svi potrošači prelaze k njemu; i jedna grana domaće industrije, s bezbrojnim povezanim djelatnostima, odjednom postaje potpuno mrtva. Taj rival, koji nije nitko drugi do Sunce, vodi nemilosrdan rat protiv nas, i sumnjamo da je postavljen od strane perfidnog Albiona (što je dobra politika u ovo vrijeme); budući da prema tom arogantnom otoku pokazuje obazrivost koju prema nama nema.

Molimo vas da donesete zakon kojim će se naložiti zatvaranje svih prozora, krovnih otvora, mansardnih prozora, vanjskih i unutarnjih kapaka, zavjesa, roleta, okruglih prozora – ukratko, svih otvora, rupa, pukotina i procijepa kroz koje sunčeva svjetlost običava ulaziti u kuće, na štetu zaslužnih proizvođača kojima se ponosimo što smo opskrbili našu zemlju – zemlje koja nas, iz zahvalnosti, ne bi smjela sada napustiti u ovako neravnopravnoj borbi.

Vjerujemo, gospodo, da naš zahtjev nećete smatrati satirom niti ga odbiti bez prethodnog razmatranja razloga koje iznosimo u njegovu korist.

Prije svega, ako zatvorite što je moguće više pristupa prirodnoj svjetlosti i stvorite potražnju za umjetnom svjetlošću, koji od naših francuskih proizvođača neće od toga imati koristi?“Predviđamo vaše prigovore, gospodo, ali znamo da

nam ne možete suprotstaviti ništa osim zastarjelih argumenata pristalica slobodne trgovine. Izazivamo vas da iznesete ijednu riječ protiv našeg zahtjeva koja se odmah neće okrenuti protiv vas samih i cijele vaše politike.

Reći ćete nam da ćemo mi, možda, profitirati zaštitom koju tražimo, ali da će zemlja izgubiti jer će potrošač snositi štetu.

Odgovaramo:

Vi ste sami sebi oduzeli pravo pozivati se na interes potrošača, jer svaki put kada je njegov interes bio suprotan interesu proizvođača, žrtvovali ste potrošača. To ste činili radi potpore radnicima i onima koji traže zaposlenje. Iz istog razloga, trebali biste to učiniti i sada.

Sami ste uklonili ovaj prigovor. Kada vam kažu da potrošač ima interes u slobodnom uvozu željeza, ugljena, žitarica, tekstilnih tkanina – vi odgovarate: da, ali proizvođač ima interes da taj uvoz ograničimo. Dobro, neka bude tako; ako potrošači imaju interes za slobodan pristup prirodnom svjetlu, proizvođači umjetne svjetlosti imaju jednak interes za njegovu zabranu.

Ako kažete da je svjetlost Sunca besplatan dar prirode i da bi odbacivanje takvih darova značilo odbacivanje bogatstva pod izgovorom poticanja sredstava za njegovo stjecanje, upozoravamo vas da ne nanesete smrtonosni udarac vašoj vlastitoj politici. Sjetite se da ste dosad uvijek odbacivali strane proizvode jer su oni po svojoj prirodi bliži besplatnim darovima nego domaći proizvodi.

Priroda i ljudski rad surađuju u različitim omjerima (ovisno o zemljama i klimi) u proizvodnji dobara. Dio koji priroda odradi potpuno je besplatan; vrijednost čini samo dio koji je rezultat ljudskog rada i koji se plaća.

Ako naranča iz Lisabona košta upola manje nego naranča iz Pariza, to je zato što prirodna, a samim tim i besplatna toplina za jednu čini ono što umjetna, i stoga skupa toplina, mora učiniti za drugu.

Kada nam naranča stigne iz Portugala, možemo zaključiti da je dijelom dobivena besplatno, a dijelom uz trošak; drugim riječima, dolazi nam po upola nižoj cijeni u odnosu na one iz Pariza.

Dakle, upravo taj besplatni dio (ispričavamo se na izrazu) smatramo da

treba isključiti. Kažete: kako domaća radna snaga može izdržati konkurenciju strane radne snage kada domaći radnici moraju obaviti sav posao, dok strani rade samo polovicu, jer sunce obavlja ostatak? Ali, ako vas ta besplatna polovica navodi da ograničite konkurenciju, kako vas onda potpuno besplatni dio navodi da prihvatite konkurenciju?

Ako biste bili dosljedni, dok ograničavate ono što je djelomično besplatno kao štetno za domaću industriju, trebali biste, tim prije i s dvostrukim žarom, ograničiti ono što je u potpunosti besplatno.

Još jednom, kada nam se proizvodi poput ugljena, željeza, žitarica ili tekstilnih tkanina šalju iz inozemstva i možemo ih dobiti uz manje rada nego da ih sami proizvodimo, razlika predstavlja besplatan dar za nas. Taj dar je veći ili manji ovisno o tome koliko je ta razlika značajna. Dar iznosi četvrtinu, polovicu ili tri četvrtine vrijednosti proizvoda kada nam stranac naplati samo tri četvrtine, polovicu ili četvrtinu cijene koju bismo inače platili. Dar je potpuno savršen i potpun kada darovatelj (poput sunca koje nam daje svjetlost) od nas ne traži ništa zauzvrat.

Pitanje, i postavljamo ga izravno, glasi: Želite li za našu zemlju korist besplatne potrošnje ili tobožnje prednosti skupe proizvodnje?

Napravite svoj izbor, ali budite logični; jer, dok ukidate uvozni ugljen, željezo, žitarice i strane tkanine, u onoj mjeri u kojoj im se cijena približava nuli, kakva bi to nedosljednost bila da prihvatite svjetlost sunca, čija je cijena nula tijekom cijelog dana.

Zaključna pitanja: Povećavaju li ograničenja trgovine poput carina i kvota zaposlenost u domaćem gospodarstvu? Pomažu li ograničenja trgovine povećati razinu dohotka? Zašto da i zašto ne?

„Nelojalna konkurencija Suncu“, skraćena verzija *„Peticije proizvođača svijeta“* Frederika Bastijata, zaštićena je autorskim pravima. Za više informacija o ponovnom štampanju ili distribuciji, obratite se na webmaster@econlib.org.